

towarzystwa osobom doświadczającym żaloby po starcie najbliższych. Kontynuacją biblijnych rozważań na temat małżeństwa i rodziny jest artykuł o. prof. A.S. Jasińskiego, który w perspektywie Księgi Ezechiela pokazuje konkretne i praktyczne wskazania dla odnowy rodziny i narodu.

Książka *Matrimonio et familiae* – jak czytamy we wstępie – „składa się z artykułów, które w swych założeniach opisywać mają sytuację małżeństwa i rodziny z różnych perspektyw. Tym, co je łączy, jest dążenie do takiego oglądu poruszanych spraw, by zaprezentować różnego rodzaju teoretyczne ujęcia na temat małżeństwa i rodziny oraz by podejmować próby odnajdywania praktycznych działań na rzecz tych wspólnot” (s. 10). Reasumując, można stwierdzić, że zarówno dobór autorów, jak i podjęta przez nich problematyka pozwoliły w sposób pogłębiony, a jednocześnie interesujący przedstawić szereg aktualnych zagadnień dotyczących szeroko pojętego duszpasterstwa rodzin, a jednocześnie wpisać się w nurt problematyki podejmowanej przez odchodzącego na emeryturę prof. K. Wojaczka.

**Ks. Bogdan Biela**

Ks. Edward Wasilewski, *Podstawowe prawdy katechizmowe w 33 ujęciach graficzno-obrazowych. Pomoce katechetyczne z płytą CD*, Wydawnictwo Gaudentium, Gniezno 2016, ss. 177, ISBN 978-83-65189-6.

Zasada stosowania wizualizacji w katechezie adresowanej do uczniów żyjących w kulturze i cywilizacji obrazu nie jest już dziś przez nikogo kwestionowana. Nasuwa się w związku z tym pytanie: czy chodzi o jakąkolwiek wizualizację, czy o jakiś określony jej rodzaj? Warto w tym kontekście wspomnieć, że istnieją zasadniczo dwie odmiany wizualizacji: obrazowa (ikonograficzna) oraz linealna (łac. *linealis* – liniowy, złożony z linii). Przedstawienia ikonograficzno-obrazowe, spotykane w sztuce sakralnej, nie zawsze adekwatnie ilustrują omawiane prawdy wiary, co więcej, mogą nawet prowadzić do ich zafałszowań. Poszukując nowych form wizualizacji, wolnych choćby od antropomorficznych zagrożeń, katecheci zwrócili uwagę na metodę wykresograficzną, wypracowaną przez ks. prof. Franciszka Drączkowskiego, posługującą się wykreśkami, złożonymi z figur geometrycznych. Metoda ta, której ks. F. Drączkowski poświęcił siedemnaście pozycji książkowych oraz pięć artykułów naukowych, wydanych w latach 1978–2014, doczekała się dwudziestu jeden recenzji (w tym sześciu w językach obcych) teologów i pedagogów. Według ich zgodnej opinii, metoda ta może być wykorzystana zarówno w wykładzie teologii, jak

i w formacji seminaryjnej oraz w kaznodziejstwie, a także – w sposób szczególny, co zasługuje na podkreślenie – w katechezie oraz pracy duszpasterskiej<sup>1</sup>.

W nurt najnowszych badań poświęconych metodzie wykresograficznej wpisują się publikacje ks. dr. Edwarda Wasilewskiego, który będąc wykładowcą homiletyki, zajął się kwestią wykorzystania wykresografii w kaznodziejstwie. Wyniki swych analiz opublikował m.in. w monografii pt. *Aplikacja założeń metody wykresograficznej do teorii i praktyki homiletycznej*, Gniezno 2015. Najnowsza pozycja: *Podstawowe prawdy katechizmowe w 33 ujęciach graficzno-obrazowych. Pomoce katechetyczne z płytą CD* jest przeznaczona zarówno dla katechizujących, jak i katechizowanych. Całość materiału została podzielona na dziesięć rozdziałów: I. Bóg odwieczny, II. Aniołowie, III. Przyjaźń człowieka z Bogiem i jej zerwanie, IV. Maryja wolna od grzechu pierworodnego, V. Wcielenie Syna Bożego, VI. Misterium odkupienia, VII. Kościół Chrystusowy, VIII. Sakramenty Kościoła, IX. „Powszechne powołanie do świętości w Kościele”, X. Cztery opcje życiowe. W ramach poszczególnych rozdziałów zostały zanalizowane 33 kwestie szczegółowe, ujęte w formę paragrafów, których materiał może być wykorzystany w tematycznie określonych katechezach. Przy omówieniu poszczególnych jednostek tematycznych został zachowany stały trójdzielny schemat: najpierw przedstawiono w zwięzłym zarysie prawdę katechizmową, następnie został sporządzony wykres (ujęcie graficzno-obrazowe) związany z omawianym tematem, a na końcu zaprezentowana została analiza wartości ilustrującej oraz dydaktyczno-korygującej, związanej z przedstawionym wykresem.

Książka warta jest polecenia z paru powodów. Po pierwsze, metoda wykresograficzna obejmuje specyficzny rodzaj wizualizacji, dysponujący geometryczną precyzją i ścisłością. Oceniając pozytywnie wartość wymienionej metody, prof. dr hab. Helena Słotwińska sformułowała następujący postulat: „Metoda wykresograficzna jest bezwzględnie potrzebna współczesnej katechezie, stąd też zamiast zastanawiać się nad tym, jak przekonać do niej sceptyków, należy raczej

<sup>1</sup> Por. E. Wasilewski, *Aplikacja założeń metody wykresograficznej do teorii i praktyki homiletycznej*, Gniezno 2015, s. 75-86. Metoda wykresograficzna stała się przedmiotem pracy doktorskiej ks. Krzysztofa Krukowskiego, który wyniki swych badań opublikował w pracy pt. *Nowe narzędzie ewangelizacji – metoda wykresograficzna*, Lublin – Pelplin 2011. Wyżej wymieniona praca wraz z opracowaniem F. Drączkowskiego pt. *Dogmatyka w obrazach graficznych. Zagadnienia wybrane*, Lublin – Pelplin 2011 zostały wysłane przez Nuncjaturę Apostolską w Warszawie do Watykanu, na ręce Benedykta XVI. W liście z dnia 10 czerwca 2011 roku, wysłanym z Sekretariatu Stanu na adres jej autora, czytamy: „Ojciec Święty życzy, by metoda wykresograficzna stosowana przez Księdza Profesora przyczyniła się do zrozumienia prawd wiary w jeszcze pełniejszy sposób, stwarzając okazję do rekonstrukcji ich autentycznego znaczenia teologicznego. Zawierając Księdza Profesora wstawiennictwu Matki Najświętszej, wyprasza na dalsze lata twórczej pracy potrzebne dary Bożej Opatrzności i z serca błogosławi”. Zob. A. Becciu, *List arcybiskupa z Sekretariatu Stanu z dnia 10.06.2011*, Watykan, w: F. Drączkowski (red.), *Synteza teologii w ujęciu graficznym*, wyd. II poszerz., Lublin 2014, s. 15. Za: E. Wasilewski, *Podstawowe prawdy katechizmowe w 33 ujęciach graficzno-obrazowych*, Gniezno 2016, s. 6-7.

zastanowić się, jak dotrzeć z nią do jak największej rzeszy katechizujących i katechizowanych”<sup>2</sup>. Po drugie, dotychczas niewiele zrobiono dla realizacji powyższego postulat. Publikacje dotyczące metody wykresograficznej, tak F. Drączkowskiego i E. Wasilewskiego, jak też innych autorów, zamieszczane w różnych czasopismach, z reguły są trudno dostępne dla przeciętnego katechety. W związku z powyższym dobrze się stało, iż powstała prezentowana praca, tym bardziej że znajdziemy w niej szereg nowych i oryginalnych ujęć geometryczno-graficznych, stworzonych w oparciu o schematy nakreślone przez Drączkowskiego i poszerzających metodę wykresograficzną o nowe ogniwa i znaki. Poza tym – co warto podkreślić – problematyka poruszona w książce w pełni współbrzmi tematycznie z wytycznymi programowymi podanymi w *Podstawie programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, przyjętymi przez Konferencję Episkopatu Polski dnia 8 marca 2010 roku. W powyższym dokumencie szczególną uwagę zwrócono na tematykę chrystologiczno-eklezyjalną, a książka ks. Wasilewskiego ukazuje kolejne ogniwa historii zbawienia, prezentując zarys nauki wiary w ujęciu chrystocentryczno-eklezyjalnym. Wpisuje się tym samym w zadania, jakie stoją przed katechezą, która ma nie tylko doprowadzić człowieka do spotkania z Jezusem, ale także do zjednoczenia i głębokiej z Nim zażyłości (por. DOK 80). Na koniec trudno nie zgodzić się z opinią prof. H. Słotwińskiej, że publikacja „promująca wizualizację linealną w przekazie katechetycznym może pomóc w przezwyciężeniu rozlicznych trudności, z jakimi boryka się współczesna katecheza; mówiąc obrazowo, wykresografia może stać się «kołem ratunkowym» współczesnej katechezy” (z recenzji wydawniczej). Dodajmy jednak – nie jedynym!

**Ks. Bogdan Biela**

*Współczesne wyzwania teologii pastoralnej*, red. ks. Radosław Chałupniak, ks. Jerzy Kistorz, Seria: „Opolska Biblioteka Teologiczna”, nr 157, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2016, ss. 206, ISBN 978-83-63950-79-8.

Książka pod redakcją ks. Radosława Chałupniaka i ks. Jerzego Kistorza, nosząca tytuł: *Współczesne wyzwania teologii pastoralnej*, dedykowana jest ks. prof. dr. hab. Józefowi Mikołajcowi, z okazji jego jubileuszu 65 lat życia. Jego osoba – jak podkreślają redaktorzy – wpłynęła znacząco na kształt duszpasterstwa

<sup>2</sup> H. Słotwińska, *Ks. Franciszek Drączkowski, Metoda wykresograficzna w katechezie*, „Roczniki Teologiczne” 50 (2003), s. 331. Za: E. Wasilewski, *Podstawowe prawdy katechizmowe*, s. 8-9.